

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра всесвітньої історії та філософії

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

Історія країн Центрально-Східної Європи середніх віків та нового часу

підготовки бакалавра
спеціальності 032 «Історія та археологія»
освітньо-професійної програми «Історія, європеїстика, археологія»
спеціальності 014 «Середня освіта (Історія)»
освітньо-професійної програми «Історія, правознавство»

Луцьк – 2020

Силабус навчальної дисципліни «Історія країн Центрально-Східної Європи середніх віків та нового часу», підготовки бакалавра, галузі знань 02 «Гуманітарні науки», спеціальності 032 «Історія та археологія», освітньо-професійної програми «Історія, європеїстика, археологія»; спеціальності 014 «Середня освіта (Історія)», освітньо-професійної програми «Історія, правознавство». Для денної форми/заочної форми навчання. Луцьк, 2020.

Розробник: Бортнікова А. В., д. політ. н., доцент, професор кафедри всесвітньої історії та філософії

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії та філософії
протокол № 4 від 21 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри

проф. Стрільчук Л. В.

АНОТАЦІЯ

Силабус курсу «Історія країн Центрально-Східної Європи середніх віків та нового часу» складено відповідно до навчальних планів факультету історії, політології та національної безпеки Волинського національного університету імені Лесі Українки і враховує особливості фахової підготовки майбутніх спеціалістів з предмету. Курс викладається студентам спеціальностей «Історія та археологія», «Середня освіта, історія», які до цього часу вже отримали загальноісторичну підготовку, що дає змогу уявити широку географію предмета і зробити вертикальний зріз історії народів Центрально-Східної Європи доби середніх віків та нового часу з акцентом на історію слов'янських народів. Навчальна дисципліна, в якій використано національний і регіональний підходи, дає змогу інтегровано викласти важливі проблеми історії слов'янських народів. Враховуючи те, що курс вивчається паралельно з курсами історії Західної Європи, України та Росії, він передбачає поєднання методів компаративістики і системного аналізу.

Статус дисципліни	Нормативна
Рік навчання	Другий
Семестр	Четвертий
Обсяг годин (всього, з них лекції/практичні), кількість кредитів ЄКТС Заочна форма навчання	<i>Денна</i> ф/н: 120 год., з них 34 год. лекції, 34 год. практичні; 10 год. консультацій; 42 год. самостійна робота; 4 кредити. <i>Заочна</i> ф/н: 120 год., з них 6 лекції, 6 год. практичні; 1 год. консультації; 3 год. контрольна робота; 104 год. самостійна робота
Мова викладання	Українська
Предмет вивчення	Історія Центрально-Східної Європи
Мета	сформувати уявлення про розвиток історичного процесу в Центрально-Східній Європі в середні віки та новий час на основі різнобічного аналізу його політичних, економічних, соціальних та етнокультурних складових
Завдання	сформувати знання майбутніх істориків стосовно місця і ролі народів Центрально-Східної Європи у процесі цивілізаційному розвитку; з'ясувати основні етапи соціально-економічного і політичного розвитку насамперед слов'янських народів; визначити головні чинники формування державності у південних і західних слов'ян, основні напрями, віхи і результати наукових досліджень проблеми; дослідити генезу державотворення слов'янських та інших народів; виявити особливі риси суспільно-політичних, етнокультурних, міжконфесійних відносин слов'янських народів Центрально-Східної Європи від найдавніших часів до виникнення незалежних держав – Болгарії, Сербії, Чорногорії у ХІХ ст., а на початку ХХ ст. – Польщі, Чехословаччини, Югославії; виробити власну позицію щодо дискусійних проблем історії Центрально-Східної Європи в середні віки та ранній новий час.
Навчальна логістика	<i>Зміст дисципліни:</i> Тема 1. Стародавні слов'яни. Проблеми слов'янського етногенезу Тема 2. Утворення болгарської держави і народності (VII–XI ст.) Тема 3. Велика Моравія і її культурне значення Тема 4. Сербські землі в VII – середині XIV ст.

	<p>Тема 5. Хорватія в VII – першій половині XIV ст. Тема 6. Чехія в період раннього середньовіччя X–XII ст. Чеське королівство (друга половина XII–XIV ст.) Тема 7. Виникнення Давньопольської держави. Політична роздробленість та утворення єдиної польської держави Тема 8. Основні віхи політичного розвитку Польщі XIII–XV ст. Тема 9. Друге Болгарське царство (XII–XIV ст.) Тема 10. Завоювання турками-османами південнослов'янських народів (XIV–XVI ст.) Тема 11. Слов'янські народи під владою Османської імперії (кінець XIV-середина XVIII ст.) Тема 12. Болгарський народ під владою Османської імперії (XV–XVIII ст.) Тема 13. Соціально-економічний розвиток Чехії і Польщі в XVI–XVII ст. Тема 14. Чехія у складі монархії Габсбургів. Перші спроби реформ Тема 15. Польща в другій половині XVIII ст. Поділи Речі Посполитої Тема 16. Центрально-Східна Європа кінця XVIII – першої половини XIX ст. Тема 17. Доба індустріалізації, соціальних і національних рухів (друга половина XIX – початок XX ст.) <i>Види роботи:</i> лекції, практичні заняття та самостійна робота <i>Методи навчання:</i> лекції, робота в міні-групах, підготовка презентації, диспути, розв'язання проблемних завдань тощо. <i>Форми навчання:</i> очна, дистанційна</p>
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 10. Здатність працювати в команді.</p>

Фахові компетентності	<p>ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.</p> <p>ФК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.</p> <p>ФК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.</p> <p>ФК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.</p> <p>ФК 5. Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).</p> <p>ФК 6. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.</p> <p>ФК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.</p> <p>ФК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні соціальні події та явища.</p> <p>ФК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.</p> <p>ФК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.</p> <p>ФК 11. Здатність здійснювати та організовувати археологічну діяльність.</p> <p>ФК 12. Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів, організовувати археографічну діяльність, роботу в архівах та музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими правилами та нормами.</p>
Програмні результати навчання	<p>ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.</p> <p>ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.</p> <p>ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.</p> <p>ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.</p> <p>ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.</p> <p>ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.</p> <p>ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.</p> <p>ПРН 9. Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної</p>

	<p>культурної спадщини України.</p> <p>ПРН 10. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.</p> <p>ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.</p> <p>ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.</p> <p>ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.</p> <p>ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.</p>
Пререквізити	Всесвітня історія.
Постреквізити	
Інформаційне, навчально-методичне забезпечення	<p>Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. Львів, 2002.</p> <p>Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) Курс лекцій: Навч. Посібник /В. І. Яровий, І. І. Ілюшин та ін. Київ, 2001.</p> <p>Історія Центрально-Східної Європи. За ред. Л. О. Зашкільняка. Львів, 2001.</p> <p>История Европы. Т. 3. От средневековья к новому времени (конец XV – первая половина XVII в.). Москва, 1993.</p> <p>История южных и западных славян: В 2 т. Т.1. Средние века и Новое время: Учебник / под ред. Г. Ф. Матвеева и З. С. Ненашевой. 2-е изд. Москва, 2001.</p>
Форми поточно і підсумкового контролю	<p>Усне опитування (експрес-опитування), тести, презентації, написання есе, модульний контроль, підсумковий контроль у формі екзамену.</p> <p>Модульний контроль проводиться у письмовій формі. Передбачено дві модульні контрольні роботи (кожна по 30 балів).</p> <p>Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з курсу визначається так: кількості балів за поточне оцінювання – максимум 40 балів; дві модульні контрольні роботи – максимум 60 балів. У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, написати есе на визначену тему або тест тощо).</p>
Політика оцінювання	
Політика щодо дедлайнів	Перескладання модулів відбувається за наявності поважних

	причин (через хворобу, підтверджену лікарняним листком). За наявності індивідуального плану навчання дозволяється здача матеріалу протягом навчального семестру.
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час модульних контрольних робіт та екзамену заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Роботи студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента (відсутність посилань на використані джерела, високий рівень компіляції) є підставою для її незарахування викладачем або низької оцінки залежно від масштабів плагіату.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (тривала хвороба) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Пропущені практичні заняття необхідно відпрацювати в усній або письмовій формі відповідно до завчасно складеного графіка.
Оцінювання	
Види оцінювання	Бал
Опитування під час занять – усно	40
Модуль 1 (теми 1-10) – тести, теоретичні завдання	30
Модуль 2 (теми 11-19) – тести, теоретичні завдання	30
Залік - теоретичні завдання, тести	60
Загальна сума	100
Шкала оцінювання	
90 – 100	Задовільно
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Не задовільно
Кафедра	Всесвітньої історії та філософії
Викладач	Бортнікова Алла Василівна Посада: професор Вчене звання: доцент Науковий ступінь: доктор політичних наук Тел.: 067 332 11 05 E-mail: allabortnikova@icloud.com
Консультації	Вівторок: 15.00 – 16.00, четвер: 14.00 – 15.00,